

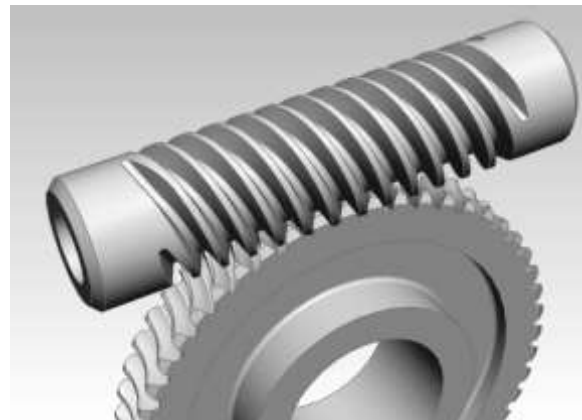
Način djelovanja mehanizma

MEHANIZMI

Mehanizmi služe za prenošenje gibanja s jednog mjesta na drugo ili za pretvaranje jednog oblika gibanja u drugo. (*kružnog u pravocrtno ili obratno*)

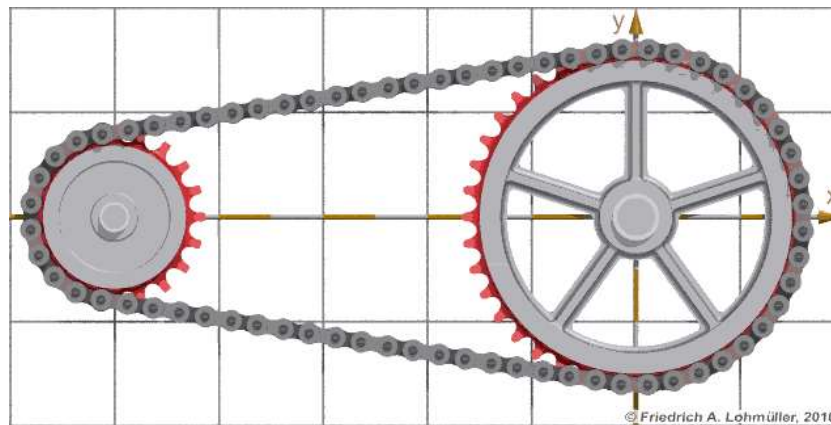
MEHANIZMI

Pokretni dijelovi mehanizma su:

- **pogonski član (onaj koji prenosi gibanje)**
- **gonjeni član (onaj na kojeg se prenosi gibanje)**

Gonjeni član

Pogonski član

Kinematičkim par - Spoj dvaju dijelova mehanizma koji omogućuje gibanje među dijelovima.

Mehanizmi za prijenos kružnoga gibanja

**Lančani
mehanizam**

**Remenski
mehanizam**

**Zupčani
mehanizam**

**Tarni
mehanizam**

**Pužni
mehanizam**

Za prijenos kružnog gibanja rabe se:

- **zupčani mehanizam**
- **tarni mehanizam**
- **remenski mehanizam**
- **lančani mehanizam**
- **pužni mehanizam**

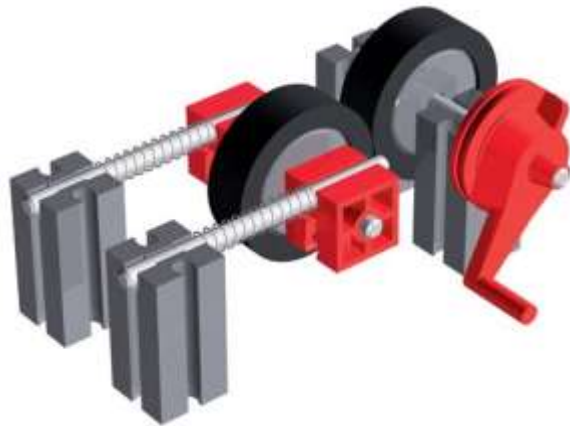
Jednostavni mehanizmi

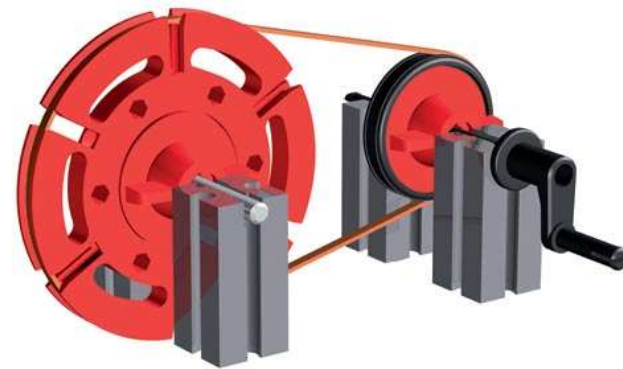
zupčani mehanizam

lančani mehanizam

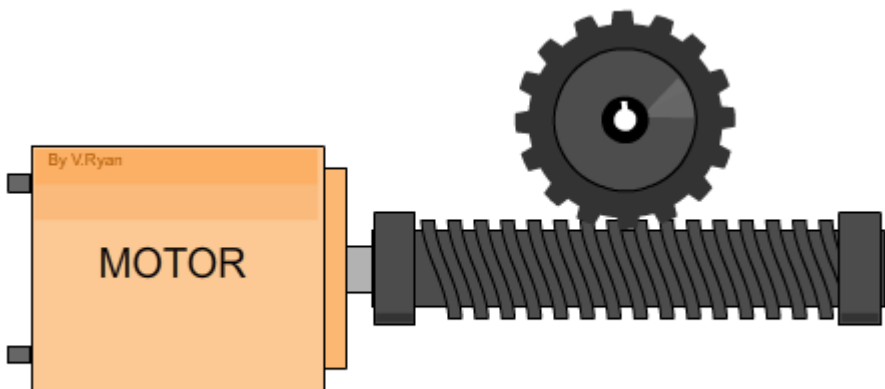

tarni mehanizam

remenski mehanizam

Kardansko vratilo

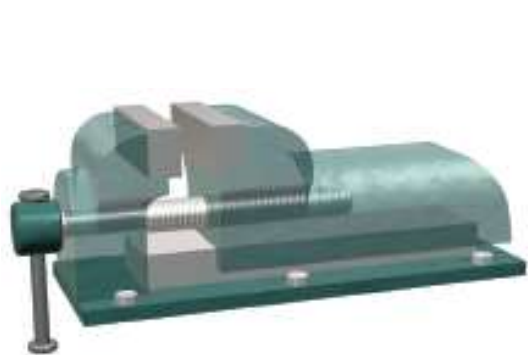
Pužni mehanizam

Promjena načina gibanja

Posebnu skupinu mehanizama čine mehanizmi kod kojih se, osim prijenosa gibanja, obavlja i promjena načina gibanja.

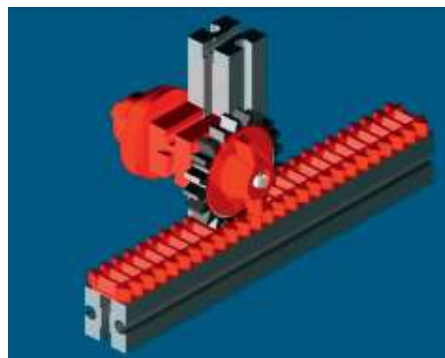

mehanizam stolnog
škripca

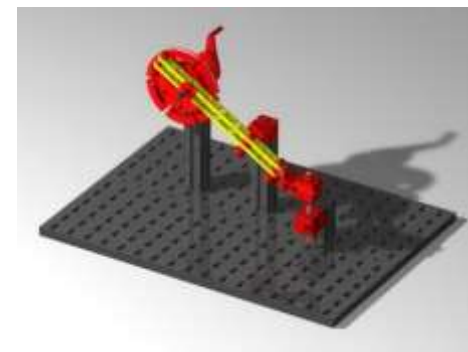
navojno vreteno

klipni mehanizam

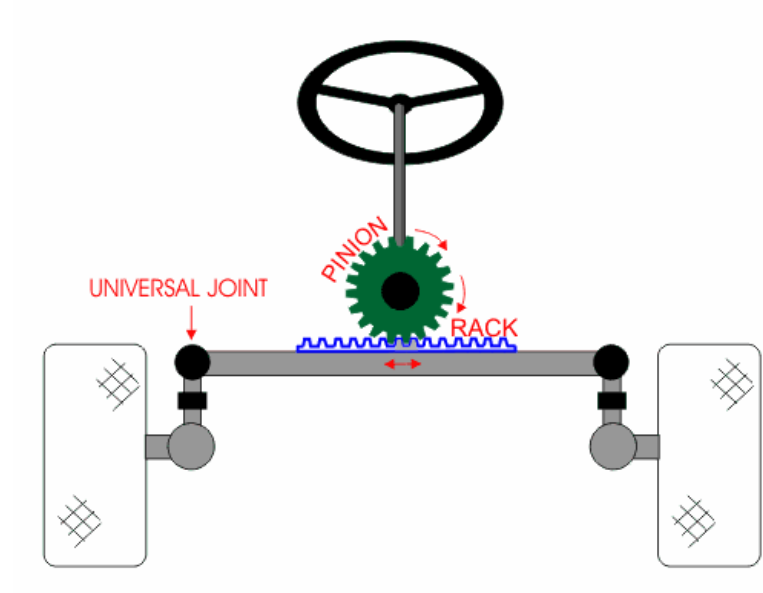
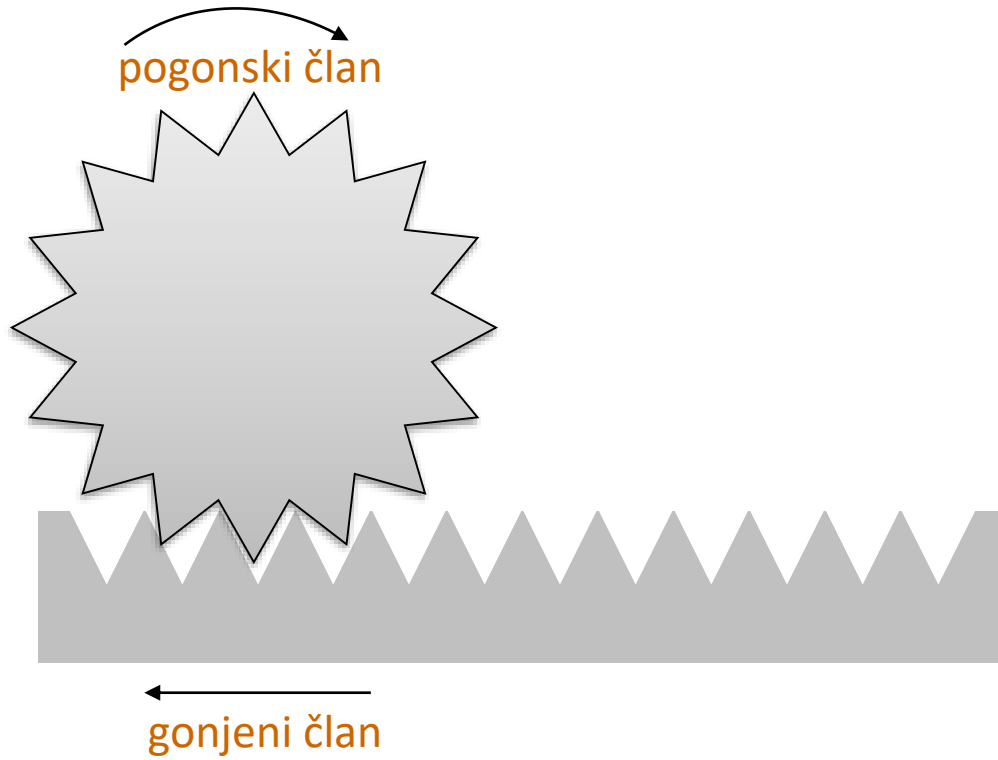
zubna letva

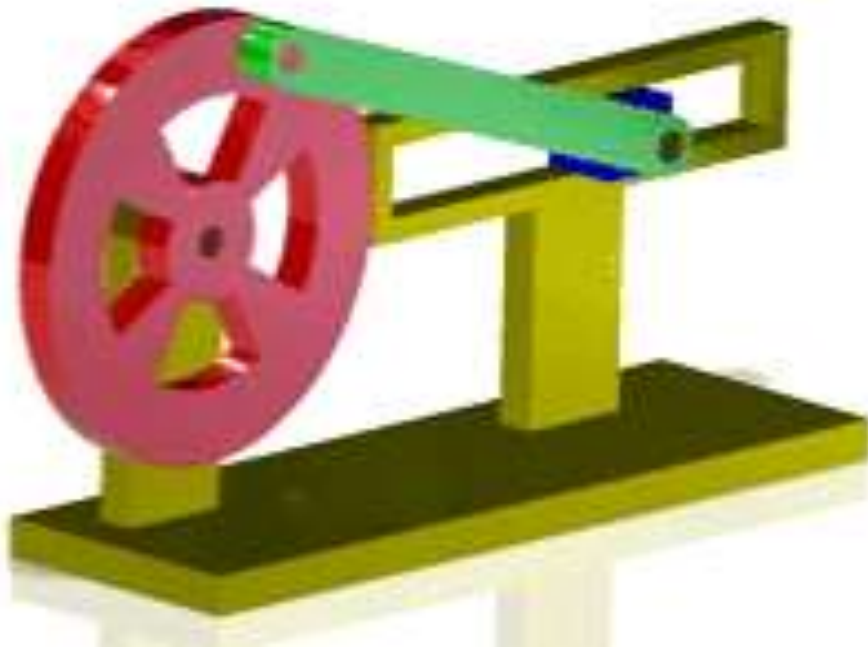
ekscentar

Zubna letva

Ekscentar

Za pretvaranje kružnog u pravocrtno gibanje rabe se:

- zupčane letve
- navojno vreteno
- ekscentar
- klip itd.

Prijenosni omjer

Omjer brzina vrtnje pogonskih i gonjenin članova mehanizama (n_1 i n_2) i označuje se slovom i .

$$i = \frac{\text{broj okretaja pogonskog lančanika}}{\text{broj okretaja gonjenog lančanika}} = \frac{n_1}{n_2}$$

Prijenosni omjer kod zupčanog i lančanog prijenosa ovisi o broju zubaca (z_1 i z_2) pogonskog i gonjenog člana mehanizma.

$$i = \frac{\text{broj zubaca gonjenog lančanika}}{\text{broj zubaca pogonskog lančanika}} = \frac{z_1}{z_2}$$

NAČIN DJELOVANJA MEHANIZAMA

Mehanizma nazivamo sustav povezanih elemenata strojeva koji služe za prijenos gibanja i promjenu načina (oblika) gibanja.

Spoj dvaju dijelova mehanizma koji omogućuje gibanje među dijelovima nazivamo kinematičkim parom.

Za prijenos **kružnog gibanja** rabe se: **zupčani mehanizam**
tarni mehanizam
remenski mehanizam
lančani mehanizam

Posebnu skupinu mehanizama čine mehanizmi kod kojih se, osim prijenosa gibanja, obavlja i **promjena načina gibanja**. **mehanizam stolnog škripca**
klipni mehanizam
zubna letva

Prijenosni omjerom nazivamo omjer brzina vrtnje pogonskih i pogonjenih članova mehanizama (n_1 i n_2) i označuje se slovom i .

$$i = \frac{n_1}{n_2} = \frac{z_2}{z_1}$$

Prijenosni omjer kod zupčanog i lančanog prijenosa ovisi o broju zubaca (z_1 i z_2) pogonskog i pogonjenog člana mehanizma.

Pri tarnom i remenskom prijenosu prijenosni omjer ovisi o promjeru članova (pogonskog promjera d_1 i pogonjenog promjera d_2).

$$i = \frac{n_1}{n_2} = \frac{d_2}{d_1}$$

Provjera znanja i sposobnosti

1. Objasnite što su to mehanizmi.
2. Navedite kako nazivamo dio mehanizma koji pogoni neka vanjska sila, a kako dio koji obavlja prisilno gibanje.
3. Navedite koji se mehanizam rabi za prijenos gibanja kod bicikla.
4. Navedite što je prijenosni omjer.
5. Objasnite o čemu ovisi prijenosni omjer kod lančanog, a o čemu kod remenskog mehanizma.
6. Objasnite kako se podešava brzina vrtnje stezne glave stupne bušilice

Riješiti radni list (RL-6.2.1)